

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ,
O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

ŠTĚPÁN RÖSSLER

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘEDBĚŽNÁ OPATŘENÍ A VYKÁZÁNÍ JAKO
INSTITUTY APLIKOVANÉ BEZPEČNOSTNÍMI
SLOŽKAMI U DOMÁCÍHO NÁSILÍ**

Autor práce: Štěpán Rössler, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Janu Bouchalovi za cenné rady,
připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

RÖSSLER, Š. *Předběžná opatření a vykázání jako právní instituty aplikované bezpečnostními složkami u domácího násilí: bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2012. 49 s. Vedoucí práce : JUDr. Jan Bouchal

Klíčová slova: domácí násilí, oběť, pachatel, Policie České republiky, zákon

Bakalářská práce Domácí násilí a s ním spojená činnost Policie České republiky pojednává o problematice domácího násilí a s ním související práci Policie České republiky.

V teoretické části jsou definovány základní pojmy fenoménu domácího násilí a popsány činnosti spojené s vykázáním a prevencí, které vykonává Policie České republiky v případech domácího násilí.

Praktická část na základě porovnání právní úpravy cizích států uvádí návrhy de lege ferenda.

Abstract

RÖSSLER, Š. *Precautions and banishment as a legal institutions applied security forces on domestic violence : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o.p.s., 2012. 49 p. Supervisor : JUDr. Jan Bouchal

Key words: home violence, victim, perpetrator, Police of the Czech Republic, law

Bachelor Work Home Violence and Related Activity of State Police dealt with problems of home violence.

Theoretical part defines basic notions connected with home violence and describes activities connected with expulsion and prevention that the State Police do in cases of home violence.

The practical part by comparing the legislation of foreign countries makes suggestions de lege ferenda

Obsah

Úvod.....	7
1. Cíl a metodika bakalářské práce	9
2. Teoretické poznatky o domácím násilí.....	10
2.1 Základní pojmy, pojem domácí násilí	10
2.2 Znaký domácího násilí	12
2.3 Formy domácího násilí	13
2.4 Příčiny domácího násilí	14
2.5 Fáze domácího násilí	17
3. Domácí násilí na mužích a seniorech.....	18
3.1 Domácí násilí na mužích	18
3.2 Domácí násilí na seniorech.....	19
4. Ochrana před domácím násilím	23
4.1 Systém pomoci v České republice.....	23
4.2 Předběžná opatření	27
4.3 Zákrok Policie České republiky na místě incidentu a vykázání.....	30
4.4 Práce po zákroku Policie České republiky a po vykázání.....	32
5. Domácí násilí - právní úpravy v zahraničí.....	33
5.1 Slovensko	33
5.2 Rakousko	37
5.3 Velká Británie.....	37
5.4 Německo.....	39
5.5 Švédsko	40
5.6 Holandsko.....	41
5.7 USA.....	41
5.8 Kanada.....	42
5.9 Ochrana obětí v dalších státech	43
6. Návrhy de lege ferenda	44
Závěr.....	46
Seznam použitých zdrojů	47

Úvod

Toto téma jsem si vybral vzhledem k jeho aktuálnosti a důležitosti a v neposlední řadě proto, že jsem služebně zařazen jako dozorčí služba místního oddělení policie na Praze 10, Vršovice, a tak zpracování této práce vnímám i jako jakousi formu služební přípravy do svého profesního života při řešení této problematiky.

Téměř denně se z médií dozvíme o novém případě domácího násilí, z kterého se stává pomalu ale jistě fenomén moderní doby. I přesto však málokdo vůbec tuší, co si má pod tímto pojmem přesně představit. Žádný z obecně závazných právních předpisů jeho přesnou definici neuvádí.

Co však víme je to, že následky domácího násilí mohou být často i tragické. Ačkoliv společnost přisuzuje funkci rodiny a eliminaci negativních výchovných vlivů na děti velkou důležitost, v praxi se s domácím násilím složitě bojuje. Je to hlavně z toho důvodu, že domácí násilí je pácháno za zavřenými dveřmi zpravidla mezi osobami žijícími v jedné rodině. Násilnou osobou bývá někdo, ke komu má ohrožená osoba citový nebo příbuzenský vztah. Proto také pouze zlomek případů oběti oznámí.

Ještě nedávno se o domácím násilím, jako o velice vážném společenském problému nevědělo, či možná spíše nemluvílo a tato problematika byla mimo zájem odborníků i laické veřejnosti. To se však během poslední doby mění a velkou zásluhu na tom mají zejména neziskové organizace, které také jako první přinesly statistické údaje týkající se této problematiky. Dle těchto výzkumů¹ má osobní zkušenost s partnerským násilím zhruba 14 % populace starší 15ti let. Z toho plyne, že se již jedná o běžný typ kriminality a ne o něco výjimečného.

Česká republika se začala přibližovat celosvětovému trendu řešení této otázky a 90. léta byla ve znamení osvěty. Upozorňování ze strany výše uvedených neziskových organizací doplnily také konkrétní kroky státu. V roce 2004 to byla novela trestního zákona, která zavedla do trestního práva hmotného novou skutkovou podstatu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě vložením § 215a. Další změna proběhla v souvislosti s účinností zákona č. 135/2006 Sb. Zákon na ochranu před domácím násilím je založen na kooperaci policie, soudů a intervenčních pracovníků.

---

¹ Reprezentativní výzkum o domácím násilí STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR [online], 2006, [cit. 2012-01-10]. Dostupné z: <<http://stem.cz/clanek/1145>>.

Dále změnou zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky došlo k zjednodušení činnosti policistů při vykazování násilných osob. Největší novinkou je potom trestní zákoník platný od 1.1.2010, který zavádí do praxe další novou skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování (tzv. stalking) podle § 354² trestního zákoníku.

V této souvislosti se teoretická část bakalářské práce zaměří na seznámení s fenoménem domácí násilí, na charakteristiku základních pojmů, týkající se této problematiky, zejména pak na seznámení s institutem vykazání a vymezení násilné a ohrožené osoby, které jsou pro práci policie při domácím násilím tím nejdůležitějším, co policie již při použití institutu vykazání v prvotní fázi řeší. Praktická část bude poté věnována uvedení vybrané právní úpravy a její porovnání v rámci několika dalších států a ve spojitosti s tímto návrh její možné změny de lege ferenda a tím snížení výskytu případů domácího násilí.

---

² § 354, zákona č. 40/2009 Sb, trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů zní:

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.

1. Cíl a metodika bakalářské práce

Cíl práce

Cílem práce v její teoretické části je zpracovat ucelené informace o problematice domácího násilí. Zaměří se na objasnění některých základních pojmů, uvede základní znaky, příčiny, formy a fáze domácího násilí. Práce poukáže i na to, že ne jen žena se může stát obětí domácího násilí, jak je v naší společnosti zažito. Práce také přiblíží činnost složek, které se na řešení tohoto problému zaměřují, ať už se jedná o nezisková intervenční centra nebo o Policii České republiky.

Zpracování odborné literatury

Na základě dostupné literatury je nejprve teoreticky popisován fenomén domácího násilí, kdy jsou zde uvedeny jeho znaky, příčiny, formy a fáze. Dále je teoretická část věnována popisu činnosti osoby policisty na místě incidentu a po něm.

Použité metody

Praktická část je zpracována srovnávací metodou, kdy práce porovnává právní úpravu několik cizích států a jejich porovnání je poté aplikováno k uvedení návrhů de lege ferenda.

2. Teoretické poznatky o domácím násilí

2.1 Základní pojmy, pojem domácí násilí

Domácí násilí jako negativní společenský jev nemá exaktní či vymezený právní pojem, v žádném právním předpisu není přesně definován a rozpoznáváme jej až např. z určitého chování. Identifikovat, zda popsané chování skutečně odpovídá definici domácího násilí, může být obtížné. Pro praxi byly vytvořeny různé pomocné materiály např. nezisková organizace Bílý kruh bezpečí vytvořila speciální pomůcku pro policisty, ale nejen pro ně, díky které by měli snadněji dospět ke správným závěrům. Jde o metodu SARA DN.

Je několik různých definicí tohoto pojmu od různých subjektů, tato práce uvede dva z nich. Rada Evropy domácí násilí definovala v roce 1985 ve svém doporučení³ jako : „*násilné chování v rodině zahrnující jakýkoliv čin, opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti*“ .

Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím poté domácí násilí definuje jako: *fyzické, psychické, sexuální, ekonomické a jiné násilí mezi členy rodiny, nejčastěji mezi manželem a manželkou, druhem a družkou, rodiči a dětmi, prarodiči a vnuky. Nejde o vzájemné napadání, ale o opakované, dlouhodobé a stupňující se násilí jednoho člena rodiny vůči druhému.*

Podle teorie práva dělíme násilí na násilí absolutní a násilí kompulzivní. Absolutní násilí znamená, že u oběti chybí zcela složka vůle a tím se vylučuje vlastní jednání oběti. Oproti tomu u násilí kompulzivního se pachatel soustředí na psychiku oběti, aby ji přinutil něco udělat. Oběť většinou tlaku podlehne a podvolí se vůli pachatele, neboť je zde předpoklad, že násilí by neustalo, dokud se oběť nepodvolí. Lze tedy dovodit, že domácí násilí je založeno na kompulzivní formě násilí.⁴

---

³ Doporučení Rady Evropy R (85) 4 o násilí v rodině ze dne 26.3. 1985

⁴ MARTÍNKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. 1.vydání. Praha: Institut pro kriminologii, 2001. s. 134.

Pro potřebu výkladu a srozumitelnosti práce je nutné si dále ujasnit některé základní pojmy, které jsou v této práci využívány.⁵

Násilná osoba

osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, a je či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu, a lze důvodně předpokládat, že se osoba bude dopouštět i nadále domácího násilí vůči ohrožené osobě,

Ohrožená osoba

osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby,

Společné obydlí

byt nebo dům, který násilná a ohrožená osoba obývají společně, přičemž se vyžaduje jen faktický stav společného bydlení, nikoliv vedení společné domácnosti; právním titulem společného bydlení může být např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, ale i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů,

Vykázání

zásah do vztahu mezi násilnou a ohroženou osobou v podobě rozhodnutí policisty o tom, že násilná osoba musí na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí,

Vykázaná osoba

násilná osoba, vůči které bylo rozhodnuto o vykázání nebo zákazu vstupu do společného obydlí

---

⁵ Výklad pojmů ze Závazného pokynu policejního prezidenta č. 179/2006 ze dne 27.11.2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí, čl.2

2.2 Znaky domácího násilí

Domácí násilí je mimořádné zejména pro okolnosti, za kterých je páčáno. Zvláštnost tohoto násilí je spatřována primárně v tom, že je páčáno za zavřenými dveřmi domácnosti a v intimitě mezi obětí a násilníkem. Jde o partnery, kteří jsou mezi sebou spojeni poutem, ať už manželským nebo citovým a dále i dětmi, bydlištěm, majetkem a příbuznými. Nejhorší skutečností na domácím násilí je to, že se odehrává v místě bydliště oběti, tedy tam, kde každý hledáme mír a bezpečí.

Při zjišťování domácího násilí je nutné od domácího násilí odlišit tzv. italskou domácnost od tzv. patriarchálního terorismu. Zatímco první situace je exces, kdy se konflikt manželů oboustranně vymkne z ruky a následky nejsou ve většině případů vážné, v druhém případě jde o nejčastěji fyzické násilí povětšinou iniciované partnerem, jehož frekvence se stále stupňuje a následky jsou stále závažnější. Tento typ násilí je produktem tradičně pojímaných práv mužů ovládat své ženy a obsahuje nejen fyzické násilí, ale i hospodářské podrobení, výhrůžky, izolaci a má vlastní taktiku ovládnutí. Znásilnění partnerem bývá obvyklé.⁶

Jakým způsobem tedy odlišit domácí násilí od jiných agresivních projevů mezi partnery? Pro potřeby policistů Policie ČR byly v roce 2006 znaky domácího násilí vymezeny v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků Police České republiky v případech domácího násilí. Tento závazný pokyn byl nahrazen Závazným pokynem policejního prezidenta č. 200/2008, o provádění vykazání. Ke změně závazného pokynu došlo v souladu s přijetím zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, který je účinný od 1.1.2010.

Domácí násilí má tedy tyto charakteristické znaky:

a) opakovanost a dlouhodobost

jde o jednání, ke kterému dochází opakovaně často i po velmi dlouhou dobu několika let, domácím násilím tedy není jednorázový incident, ikdyž se závažnými následky

---

⁶ VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vydání Praha: Profem, 2008, 16 s.

b) narůstající intenzita

domácí násilí většinou začíná psychickým násilím, ke kterému se poté přidává násilí fyzické, ze začátku jsou útoky vedeny proti lidské důstojnosti, poté proti zdraví a můžou vyvrcholit až v útoky proti životu

c) jednoznačné rozdělení rolí

k násilí dochází mezi osobami blízkými, kdy je možné jednoznačně vymezit kdo je osobou násilnou a kdo je osobou ohroženou, jejich vzájemné postavení je nerovné a role se nemění

d) páchání násilí za "zavřenými dveřmi"

k násilí dochází v soukromí, zpravidla beze svědků, nejčastěji v místě trvalého bydliště osob, ale i mimo něj, např. na chatě, na dovolené, dílčí útoky spadající do domácího násilí se však mohou odehrát i na veřejnosti

2.3 Formy domácího násilí

Za násilí se považuje působení jedné osoby na druhou, které má tuto osobu zranit či ponížit, ale také prosazování vůle jedné osoby proti vůli osoby jiné. Proto nemluvíme v souvislosti s domácím násilím pouze o fyzickém násilí. Buskotte rozlišuje tyto formy násilí:

- **psychické násilí** – pokud násilná osoba nazývá osobu ohroženou hloupou, neschopnou apod. nebo ji ponižuje a nadává, jedná se o formu psychického násilí. Dále sem patří také různé formy omezování, vyhrožování a zastrasování. Do psychického násilí podle výše uvedené autorky spadá také omezování ohrožené osoby ve styku se svou rodinou, přáteli či kolegy. Psychické násilí může předcházet fyzickému či sexuálnímu, ale může se vyskytovat i samostatně.
- **fyzické násilí** – v případě fyzické formy násilí se jedná o pohlavek, facku, postrkování, kopání, škrcení, napadení s různými předměty a zbraněmi. To jsou ovšem lehčí formy, které mohou vést i k pokusu o vraždu nebo dokonce k vraždě.

- **sexuální násilí** – pokud je sexuální styk ze strany násilné osoby vynucený a ohrožená osoba je k němu nucena, jedná se o sexuální násilí. V partnerském vztahu je sexuální násilí i pro samotné oběti velmi nejasné. Mnoho násilných osob si myslí, že partnerský sex je pro osobu ohroženou vlastně povinnost a proto je sexuální násilí zlehčováno a bagatelizováno.
- **ekonomické násilí** – jedná se o něj v případě, pokud je ohrožená osoba finančně závislá na osobě násilné, dostává peníze na příděl nebo o ně musí prosit, je jí bráněno v hledání zaměstnání. V případě, že si vydělává vlastní peníze, tak s nimi hospodáří násilná osoba.⁷

Střílková a Fryšták přidávají další formy násilí:

- **emocionální násilí** - zde se jedná o kontrolu ohrožené osoby vzhledem k tomu kam a s kým chodí, s kým se stýká nebo koho navštěvuje, vyhrožování odebráním dětí. Oběť může být vydírána také citově.
- **sociální násilí** – jde o sociální izolaci oběti od příbuzných známých a přátel. Pachatel rozhoduje o společenském životě v rodině, negativně ovlivňuje děti a jiné osoby vůči oběti apod.
- **zneužívání práv muže** – v tomto případě se jedná o nadřazenost a povýšenost nad ohroženou osobou v případě, že je násilnou osobou muž.

Dle Střílkové a Fryštáka je nejčastější formou domácího násilí u nás kombinace fyzického a psychického násilí, druhé místo zastává psychické násilí samostatně.⁸

2.4 Příčiny domácího násilí

Zjistit, co skutečně vede k násilí ve vztahu je velice obtížné. Někdy násilí udeří náhle do až do té doby bezproblémového vztahu, kdy není výjimkou, že takovému agresivnímu chování partnera předcházela léta slovního a psychického ponižování a teroru.

⁷ BUSKOTTE A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. s. 40-42.

⁸ STŘÍLKOVÁ P., FRYŠTÁK M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Brno: Novpress, 2009. s. 15.

Bylo prokázáno, že většina domácího násilí má původ v obyčejných a běžných konfliktech.⁹ Manželé nebo partneri se často hádají kvůli dětem, domácnosti, rozdělení povinností atd. Sklony k domácímu násilí ze strany mužů se objevují zejména tehdy, pokud je postavení partnerů v rodině asymetrické, žena je v domácnosti a stará se o její chod a o děti, muž chodí do práce a obstarává finanční prostředky. Muž si uvědomuje závislost celé rodiny, tj. manželky a dětí na jeho roli živitele rodiny. Tuto roli hraje velice dobře, tedy živí svou rodinu, ale současně svou roli a svého postavení zneužívá tak, že terorizuje svou rodinu. Tento případ vede k ekonomickému násilí, kdy žena dostává přiděly na domácnost, o které musí někdy až prosit, nemá dovoleno obstarávat si vlastní příjem. Je tedy absolutně finančně závislá na svém partnerovi. Na druhé straně tuto roli muž nehraje dobře, například není schopen obstát v konkurenci na pracovišti a své frustrace si „vybývá“ na dětech a manželce. V tom případě to znamená, že zde hraje podstatnou roli „moc a touha po moci.“ Lze tedy násilí vymezit jako zneužívání moci. K tomu, aby mohl někdo zneužívat své moci a převahy nad jinými musí mít ale vytvořeny odpovídající podmínky. To rodina potažmo domácnost jako uzavřený sociální systém, do kterého nemá nikdo zvenčí přístup, splňuje a vytváří tak ideální podmínky pro vznik a rozvoj násilí. Rodina má svoje pravidla chování a jednání, má svůj systém hodnot a norem, ale také sankcí. Když tedy někdo využívá svou převahu a vynutí si na jiných právo uplatňovat násilí jako součást těchto pravidel, za zavřenými dveřmi bytu mu v tom prakticky nemůže nikdo zabránit. Rodina jako sociální systém přitom sdružuje osoby, které mají různou fyzickou sílu, mentální vyspělost a sociální dovednosti. To je další rizikový faktor usnadňující zneužívání moci a tyranizování

Kromě běžných každodenních konfliktů může být první příčinou vedoucí k domácímu násilí nějaký výjimečný, zlomový okamžik. Velmi často se stává, že partner poprvé projeví agresivní chování během těhotenství své partnerky nebo ihned po narození dítěte. Dalším rizikovým faktorem je poté probíhající rozchod nebo rozvod.

Mužovo chování vůči manželce může ovlivnit z určité části i jeho neúspěchy nebo problémy v práci, ale nejedná se o častý podnět k domácímu násilí. Jeden z německých průzkumů avšak prokázal, že nezaměstnaní partneri a manželé jsou asi dvojnásobně agresivnější než ti zaměstnaní.

Také se potvrdilo, že partneri začínají být často velice agresivní v okamžiku, kdy jejich partnerka povýšila a je tedy na vyšší profesní pozici než on. Prokázalo se také, že pro muže hraje podstatnou roli fakt, zdali je schopen uživit rodinu. Pokud se mu to

---

⁹ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 60.

nedaří, cítí to jako své společenské selhání a nesplnění toho, co od něj okolí očekává a svou frustraci si vybíjí násilím právě na partnerce.

- **Alkohol** - lidé se domnívají, že násilí ve vztahu v podstatě úzce souvisí s požíváním alkoholu. Z pohledu statistiky je to pravda, ale jenom z určité části. Je faktem, že člověk pod vlivem alkoholu má mnohem větší sklony k agresi a násilí. Odborníci se stále nedokážou shodnout na tom, jestli alkohol vyvolává násilné chování, nebo jej pouze doprovází. Jelikož se 50% všech případů fyzického násilí děje „za střízliva“ může to vypovídat o tom, že alkohol násilné chování pouze doprovází. Jsou totiž známy i případy, kdy muži, i přestože absolvovali protialkoholní terapie, mají i nadále násilné sklony. Z toho tedy vyplývá, že alkohol může násilí podporovat, stupňovat nebo zintenzivňovat, ale nemusí být vždy jediným zdrojem agresivního chování.
- **Žárlivost** - jedná se o častý a rozšířený jev, kterému propadáme i my, jakkoli si to sami neradi přiznáváme. Někteří si myslí, že žárlivost je malicherná, směšná a vypovídá o majetnických sklonech, jiní zase zastávají názor, že žárlivostí dokazujeme lásku. Je potřeba si však uvědomit, že do určité míry, je to jev normální, ba i žádoucí. Intenzita žárlivosti je přiměřena zamilovanosti, a proto není negativní. Rozlišují se dva druhy žárlivosti.
- **Normální žárlivost** - pod tímto pojmem chápeme to, „když člověk ze strachu a zlosti nepřiměřeně reaguje (čili žárlí), a to v tom případě, kdy má pocit, že je jeho vztah s jeho milovanou osobou ohrožen (např. když se jeho protějšek zamiluje do někoho jiného).“¹⁰
- **Chorobná žárlivost** - jedná se o žárlivost, ke které nemáme žádný důvod nebo podnět a hraničí s posedlostí. Chorobně žárliví lidé podlehnou svému pocitu natolik, že nejsou schopni normálně myslet a jednat. Někdy právě tento typ bývá prapůvodem násilného chování, lidé se sklony k násilí jsou také častěji a intenzivněji žárliví, partnera sledují na každém kroku, hlídají s kým se stýká, kontrolují mu poštu a snaží se mu zamezovat ve styku s jeho přáteli, kolegy či rodinou. Tato nepřiměřená kontrola je, jak bylo výše uvedeno také jednou z forem násilí. Často bývá tento druh chorobné žárlivosti jakýmsi úvodem a předehrou pro fyzické a sexuální násilí. Téměř

---

¹⁰ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 62.

třetina všech násilníků je velice žárlivá a svého partnera či partnerku se skutečně pokoušejí izolovat od okolního světa.

2.5 Fáze domácího násilí

V předchozích kapitolách práce byly uvedeny některé z definic domácího násilí, vysvětleny jeho znaky, příčiny a formy, kde byla zmíněna eskalace neboli stupňování násilí. Násilná osoba zvyšuje své nároky vůči ohrožené osobě, která si neuvědomuje ve snaze jim vyhovět, že roztáčí jakýsi koloběh násilí, spirálu násilí či cyklus násilí. Marvánová-Vargová uvádí, že na základě teorie cyklu násilí můžeme vysvětlit fenomén domácího násilí, neboť oběť v tomto vztahu zůstává dlouhou dobu, i několik desítek let.¹¹ V odborné literatuře se píše o třech fázích cyklu:

- **1. Fáze - Stupňování napětí** - fáze, ve které se postupně navyšuje napětí a neklidná atmosféra, dochází k hádkám a násilná osoba začíná být verbálně agresivní. Ohrožená osoba tuší, že násilné chování partnera nastává za jakékoliv situace, i když zachová naprostý klid. Tato fáze je poměrně dlouhá.
- **2. Fáze - Exploze** - násilná osoba se stává agresivní a začíná fyzické i psychické násilí. Ohrožená osoba zjišťuje, že nemá násilí pod kontrolou a neví, jak dlouho bude trvat. Každá osoba na to reaguje různě, některá se necítí dobře a vidí situaci jako bezvýchodnou, jiná násilnou osobu opouští, jiná se může bránit a rány vracet. Tato fáze nebývá dlouhá.
- **3. Fáze - Líbánky** - muž se za své činy omlouvá, obklopuje ženu dary a je něžný. Cítí se provinile a snaží se usmířit. Žena se rozhoduje, zda opustit agresivního manžela po násilné fázi, ale je obměkčena sliby muže. Vidí naději v lepší budoucnost a agresorovi většinou odpouští. Tato fáze bývá většinou nejdelší.¹²

Fáze cyklu se většinou opakují. Roste však síla násilí a mění se doba jednotlivých fází. Předešlé kratší fáze se prodlužují a delší fáze líbánky se stává kratší.

---

¹¹ MARVÁNOVA-VARCOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. s. 36.

¹² BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. s. 64-66.

3. Domácí násilí na mužích a seniorech

3.1 Domácí násilí na mužích

Pachateli domácího násilí, již nejsou jen muži, ale v poslední době stále častěji také ženy. Násilí, které spáchá žena na muži je nesrovnatelné s násilím muže na ženě. Žena jedná v mnohých případech násilnický z důvodu sebeobrany nebo jako reakci na předchozí útok či dlouhodobé týrání ze strany partnera. Násilné jednání ženy bez předchozí příčiny bývá ojedinělé a zpravidla nemá ani tak závažné následky, jako když je žena napadena mužem.

Forma domácího násilí na mužích

Mezi nejčastější projevy násilného chování ženy k muži patří zejména psychické útoky, ovšem ani fyzické napadení partnera není výjimkou. Co se týče sexuálního násilí, jsou útoky od ženy spíše ojedinělé, žena se většinou uchyluje spíše k odpírání pohlavního styku svému partnerovi.

V České republice zažilo domácí násilí až 30 % mužů, z nichž zhruba 4 % zažili některou z vážnějších forem útoků.¹³ Mezi nejčastějšími projevy násilí na mužích patří slovní agrese. Těžší formy útoků jako je například škrcení, či další druhy fyzických útoků jsou spíše, jak již bylo zmíněno výše, velmi ojedinělé.

Specifika muže jako oběti

Za asi největší specifikum lze považovat, že napadení muži se často stydí oznámit, že je napadla jejich partnerka. Z toho důvodu muži nevyhledávají ani ošetření v nemocnicích tak často, jak se s tím setkáváme v případech, kdy je obětí žena. Mají např. strach z toho, že by mohli být vnímáni jako agresori, které žena napadla v reakci na předchozí útok. Dalším důvodem, proč muži své napadení nehlásí, je obava před reakcí jejich okolí, kdy toto má zakořeněné, že muži jsou silnější a nemohou tak být napadeni od ženy. Útok na sebe často vnímají jako vlastní selhání ve vztahu a považují

---

¹³ MARTÍNKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. 1.vydání. Praha: Institut pro kriminologii, 2001 s. 20.

se za slabochy. Muž, který se stal obětí domácího násilí, se často uchýlí k alkoholu, drogám nebo svoji situaci vyřeší odchodem z domova.

Mužům jako obětem domácího násilí jejich situaci neusnadňuje ani společnost, která jim většinou nenabízí ani podporu a pomoc. Ve srovnání s ženskými oběťmi domácího násilí to mají muži mnohem složitější, protože v České republice zatím neexistuje žádné specializované centrum na pomoc mužským obětem. Pomoc jim nabízí v rámci své činnosti pouze organizace Bílý kruh bezpečí.

3.2 Domácí násilí na seniorech

Domácího násilí se pachatelé ovšem nedopouští jen na dětech či ženách a mužích v produktivním věku. V poslední době zaznamenáváme nárůst případů, ve kterých jsou oběťmi těchto činů senioři. Ovšem situaci, kdy jsou postiženi násilím staří lidé, není věnováno tolik pozornosti, jako je tomu u ostatních obětí. Problematice týrání seniorů je věnováno desetkrát méně publikací, než je tomu u dětí s totožným problémem.¹⁴

Příčiny domácího násilí na seniorech

Senioři se mohou stát obětí domácího násilí tím spíše, pokud splňují alespoň jeden z rizikových faktorů, mezi které řadíme špatný zdravotní stav seniora, jeho nedostatečná samostatnost a v neposlední řadě také izolace seniora od společnosti, jeho materiální závislost na agresorovi či ztráta jeho zdravého uvažování. Pokud senior splňuje alespoň jeden z těchto rizikových faktorů a přichází do styku s agresorem nebo s ním sdílí domácnost, existuje velká pravděpodobnost, že se stane obětí útoku, zvláště pokud je agresor závislý na drogách, alkoholu nebo má jiné existenční problémy, například je dlouhodobě nezaměstnaný.

Nejčastějšími příčinami vzniku násilí na seniorech tedy bývá situace, kdy senior přestává být soběstačný a jeho rodina mu přestane být oporou. Pak často dochází k jednání, ve kterém násilník vůči ostatním osobám začne využívat svého mocenského postavení. Svůj vliv na tom mohou mít také mezigenerační problémy, ke kterým může dojít, zejména pokud domácnost sdílí různé věkové generace.

---

¹⁴ BURIÁNEK, J., a kol. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha/ Kroměříž : Triton, 2006, s. 81.

Forma a pachatelé domácího násilí na seniorech

Forma domácího násilí na seniorech bývá, podobně jako je tomu u mužských obětí, jen velmi obtížně prokazatelná, neboť senioři se zvláště cizím lidem neradi svěřují (mají zažitou představu, že veškeré jednání, ke kterému v rodině dojde, má zůstat soukromou záležitostí rodiny), nevyhledávají pomoc specializovaných center a dokonce ve většině případů zapírají, že byli napadeni svými příbuznými, obzvláště, jde-li o násilí, kterého se na nich dopouštějí jejich vlastní děti, které sami vychovávali.¹⁵

V praxi tvoří nejpočetnější skupinu formy domácího násilí na seniorech fyzické útoky. Mezi tyto lze zařadit nejen násilné jednání jako např. přivazování seniora k posteli, ale také odpírání životních potřeb jako je potrava, pití či pro seniora nezbytných léků, ale také např. procházek.

Důležitou roli v oznámení případů domácího násilí hrají lékaři, protože jsou zpravidla těmi prvními, kteří s postiženým seniorem přijdou do styku. Tito však často k těmto příznakům (příčemž prvním příznakem již může být fakt, že osoby pověřené starostí o seniora ho nechtějí nechat s lékařem o samotě) zaujímají laxní přístup a nepřispívají tak k odhalení špatného zacházení se seniorem. Činí tak možná z toho důvodu, že si dobře uvědomují, že prokázat týrání je velice složité, obzvláště v případech, kdy s nimi senior odmítá spolupracovat. Pokud má však lékař podezření na týrání seniora, je nutné to nahlásit Policii České republiky, jinak by se mohl dopustit trestného činu neoznámení trestného činu dle § 368 trestního zákoníku..

Mezi další formu domácího násilí na seniorech řadíme psychické násilí. To má za cíl ponížít oběť a snížit její sebedůvěru, což vede k častým depresím seniora a uzavřením se před okolním světem. Pro tuto formu násilí je charakteristickým projevem vyděšenost, strach a pocity izolovanosti.¹⁶ Do této formy násilí zahrnujeme různé formy nátlaku, zastrasování, ponižování, vyhrožování, ale také slovní útoky, jako jsou různé formy vulgarismů a urážek. Podle provedeného průzkumu bylo prokázáno, že takovou formu týrání zažilo 20,8 % seniorů žijících v domácnosti se svými příbuznými, 6 % seniorů využívajících služby terénních pracovníků a 9 % seniorů, kteří jsou v ústavní péči.¹⁷

¹⁵ Domácí násilí na seniorech [online]. 2012 [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: <<http://www.domaci-nasili-seniori.sije.cz>>.

¹⁶ BURIÁNEK, J., a kol. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha/ Kroměříž : Triton, 2006, s. 90.

¹⁷ BURIÁNEK, J., a kol. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha/ Kroměříž : Triton, 2006, s. 90, 91.

V neposlední řadě je nutné zmínit rovněž tzv. ekonomické násilí, které spočívá v tom, že zejména děti seniora nebo jiní příbuzní od něj neustále vyžadují finanční prostředky. Situace může dospět až do stádia, kdy mu tito zabaví i důchod nebo na sebe „nechají přepsat“ veškerý seniorův majetek. V praxi je velmi obtížné dokázat, že senior například převedl nemovitost pod nátlakem. Tato forma násilí bývá nejobtížněji prokazatelná zejména z důvodu, že na první pohled nejde vůbec rozpoznat.

Pachateli násilí na seniorech nebývají jen jeho příbuzní, ale i cizí osoby, jako jsou ošetřovatelé seniora, pomocný personál v zařízení ústavní péče, různí podvodníci zneužívající důvěřivost seniorů.

Jako pozitivní vnímám, že v poslední době dochází k osvětě seniorů s cílem eliminovat možnost, že se senioři stanou obětí podvodu či domácího násilí. Senioři jsou informováni ve sdělovacích prostředcích, jsou pro ně pořádány i různé kurzy, ať již se zaměřením na jejich obranu nebo na prevenci, kde jsou varováni před různými podvody. Nutno však konstatovat, že i přes rozsáhlé kampaně, se senioři stále stávají oběťmi násilí a podvodů.

Domácí násilí na seniorech ve zdravotnických zařízeních ústavní péče

Jak jsem již uvedl výše v textu, k násilí na seniorech dochází často také ve zdravotnických zařízeních ústavní péče jako je např. nemocnice či léčebna dlouhodobě nemocných, kde bývá senior umístěn. Toto násilí má svůj původ zejména v nedostatku financí na péči o seniory, kdy ústav nemá dostatek finančních prostředků, aby zajistil důstojné podmínky pro dožití starého člověka a aby zajistil personál v odpovídajícím počtu a za odpovídající odměnu. Personál, který bývá často přetížen a kterému je za jeho práci poskytována nízká odměna nemá často s klienty těchto zařízení dostatek trpělivosti, která by přitom měla být při péči o staré lidi běžným standardem. Přitom je to právě klient senior, který si ze svých finančních prostředků, popř. z prostředků veřejného zdravotního pojištění, hradí pobyt i ostatní související služby v tomto zařízení. V početných případech dochází také k neoprávněnému inkasování peněz od klienta formou sponzorských darů, které senior nebo jeho rodina poskytli ústavu.¹⁸

Mezi nejčastější formy násilí v zařízeních ústavní péče patří přivazování seniora k posteli, odpírání stravy, bezdůvodné omezování jeho osobní svobody, nadměrné

---

¹⁸ BURIÁNEK, J. a kol. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha/ Kroměříž : Triton, 2006, s. 94.

podávání léků, zdůrazňování nadbytečnosti seniora a ignorování jeho požadavků personálem.¹⁹

---

¹⁹ *Senioři a domácí násilí* [online]. 2012 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: <<http://www.idtbrno.cz/seniori-a-domaci-nasili>>.

4. Ochrana před domácím násilím

Následující kapitola uvede a shrne co může ohrožená osoba očekávat od jednotlivých orgánů a taktéž v případě potřeby pomoci na jakou z těchto organizací se může obrátit a jak jí tato může konkrétně pomoci.

4.1 Systém pomoci v České republice

V této kapitole budeme předpokládat, že ohroženou osobou je ve vztahu žena. Jsou tři základní pilíře naděje:

- **1. policejní zásah**, který by měl zejména okamžitě ukončit násilné chování a prvotně ochránit ohroženou osobu a zároveň rozhodnout o případném vypovězení násilné osoby ze společného obydlí.
  - oprávnění k rozhodnutí má konkrétní zasahující policista, toto oprávnění mu plyne z § 44 Zákona o Policii České republiky
  - vykázaní potrvá 10 dní
- **2. podpora ze strany intervenčních center**, psychologická, právní, sociální a další potřebná pomoc
- **3. občanskoprávní řešení situace**
  - předběžné opatření, spočívající rovněž z vykázaní násilné osoby z bytu
  - zákaz návratu do bytu
  - zákaz navazování dalších kontaktů s ohroženou osobou (tento zákaz by trval 1 měsíc s možností soudního prodloužení)

Když je člověk v tíživé situaci, je zcela normální, přirozené a logické vyhledat pomoc profesionála. Bohužel mnoho žen odmítá vyhledat profesionální pomoc. Bud' to si myslí, že je jejich povinností vyřešit si své problémy samy, nebo celou tuto věc vnímají jako osobní selhání, slabost nebo nějakou neschopnost.

Jsou ženy, které nevyužijí této možnosti proto, že vlastně neví, co od takového profesionálního poradce mohou očekávat, nebo jestli se mu skutečně dá až do takové míry důvěřovat. Ženy by si měly uvědomit, že „poradna“ znamená v první řadě skutečně „poradna“. Tedy jedná se o místo, kde jim budou poskytnuty rady, informace a odpovědi na jejich otázky. Cílem této služby není dostat se oběti do soukromí a získat

ty nejnítěrnější pocity, nýbrž zjistit, jak pomoci co nejefektivnějším způsobem a nabídnout především podporu.

Centra a sdružení, která přispívají okamžitou pomocí obětem domácího násilí:

- manželské poradny
- linka důvěry nebo linka bezpečí
- různá krizová centra - dle regionu
- střediska sociální pomoci

V České republice existuje několik specializovaných center, většinou jde o neziskové organizace, na které se mohou oběti domácího násilí v případě potřeby obrátit, jde mimo jiné o:

- ROSA centrum pro ženy - oběti domácího násilí
- Bílý kruh bezpečí
- ACORUS
- proFEM (projekt AdvoCats for Women)
- Gender Studies, o.p.s
- řada azylových domů, domů pro matky v tísní atd.

Při práci s týranými ženami je potřeba týmové práce, spolupráce psychologů, policistů, právníků, lékařů, sociálních pracovníků atd. Je potřeba vytvořit kompletní a ucelený systém péče a patření, který by postihl všechny podoby a stupně domácího násilí.

Když žena zjistí, že se násilí stalo neoddělitelnou částí jejího každodenního života a neví jak dál, je poté smysluplné, aby navštívila některou z poraden. Má v tu chvíli smíšené pocity, neví, co má dělat a co si počít. Bojí se a má pocit viny, myslí si, že je zodpovědná za celou rodinu, ale na druhé straně si nepřeje nic jiného než žít v klidu a míru. Je přesvědčena, že nikdo je nedokáže pochopit, ani jejich pocity, ani celou situaci, ve které se nachází.

Pro tyto ženy je důležité uvědomit si, že pracovníci v poradnách jsou školení a vědí přesně, jak pomoci, aby se jejich situace zlepšila. Poradenská činnost tohoto typu znamená, že v poradně s nimi projdou všechna možná a přijatelná řešení, budou je informovat o jejich právech, alternativách a možnostech. Po návštěvě poradny budou mít ženy větší přehled o situaci a možnostech, budou se cítit silnější a odvážnější jednat, rozhodovat se a určitě se jim vrátí sebevědomí a pocit sebejistoty vůbec.

Pomoc profesionální služby lze využít v telefonické podobě, tuto službu nabízí např. DONA linka, nebo tak, že se osobně dostaví např. poradna ELPIS, Intervenční centra nebo Azylové domy.

Azylové domy sloužící ženám jako obětem domácího násilí jsou jedním z opatření, které pomáhá zmírňovat trauma oběti tím, že alespoň na přechodnou dobu poskytne bezpečné bydlení.²⁰ Těchto služeb mohou oběti využít například tehdy, když se ve vlastním domě necítí bezpečně a nemají nikoho, na koho by se mohly obrátit. S pomocí tohoto specializovaného zařízení lze počítat i v těch případech, kdy už policie vykázala agresora z bytu a zakázala mu přístup na určitou dobu a oběť se přesto cítí stále ve velkém ohrožení.

Azylové domy jsou zde proto, aby nabídly obětem ochranu, jistotu a podporu.

Mají různou podobu a svůj vlastní řád. Mají k dispozici krizová lůžka, případe krizové byty, které jsou určené ženám v akutní situaci. V praxi se osvědčilo, je-li v provozním řádu azylového domu uvedeno, že ubytovaná žena si nepřeje povolit vstup a návštěvu konkrétní osoby, resp. osob. Zpravidla je to partner, který ji ohrožuje, ale může to být i některá z dalších příbuzných osob, která ji v jejím rozhodnutí opustit agresora chce „zviklat“, např. tchýně.

Pracovníci azylového domu jsou pak zodpovědní toto přání respektovat a zajistit tak bezpečnost oběti. Mají také právo a povinnost dokumentovat počet kontaktů a eventuálně charakter incidentů. Není ojedinělým případem, že agresor se s odchodem své oběti velmi těžce smiřuje.

Intervenční centrum může pomoci sehnat tzv. utajené bydlení (násilník se tak nedozví, na jaké adrese se jeho oběť nachází). Pracovnice domu tohoto typu si nejdříve se ženou v krizové situaci domluví schůzku na konkrétním místě, kde si ji vyzvedne a osobně zavede do utajeného bydlení. Stává se, že je toto zařízení momentálně přeplněno, potom pracovnice této instituce pomáhá oběti najít co nejrychleji jinou alternativu bydlení.

V azylovém domě můžou ženy vést samostatný a plnohodnotný život a denní řád ustálit tak, jak byly doposud zvyklé. Ženě bude přidělen vlastní pokoj nebo apartmá, kde bude mít i se svými dětmi naprosté soukromí. Za průběh dne je osobně zodpovědná. Přestože bude žena se svými dětmi bydlet v azylovém domě, děti mohou nadále naprosto normálně chodit do školy a ona do práce, tak jako tomu bylo, když ještě bydleli doma.

---

²⁰ ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, s. 117.

Všechny ženy v domě jsou „nezávislé jednotky“, které se o sebe samostatně starají, přesto však tvoří společenství. Mohou si se svými spolubydlícími pomáhat a vzájemně psychicky podporovat, jedna druhé naslouchat a diskutovat.

„Pod křídly azylových domů si mohou ženy pořádně odpočinout a konečně začít zase normálně žít, aniž by se musely permanentně obávat o své zdraví nebo svůj život. Zde mohou najít své útočiště a zůstat tak dlouho, jak jen budou potřebovat.“²¹ Někdy to všechno trvá několik dnů, někdy týdny a někdy dokonce několik měsíců. Žena má spoustu času promyslet si, zda se vrátí domů nebo si najde nové bydlení.

Během pobytu v azylovém domě mají ženy možnost využít služby profesionálních a vyškolených odborníků, a to z oblasti sociologie, psychologie a pedagogiky. Budou-li potřebovat si o něčem promluvit, mohou se na ně bez váhání obrátit.

Všechna poradenská centra a neziskové organizace zabývající se domácím násilím, by se měly zaměřit na primární prevenci násilí mezi partnery. Je zapotřebí apelovat na včasné vyhledání pomoci v raném stádiu rozvoje násilí ve vtahu a domácí násilí.

---

²¹ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven. Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, a.s., 2008, s. 113.

4.2 Předběžná opatření

Dne 14. března 2006 byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tímto zákonem bylo do **zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu**, ve znění pozdějších předpisů²² zakotveno nové speciální předběžné opatření (zařazeno jako **§ 76b občanského soudního řádu**)²³. Toto ustanovení nabylo účinnosti dne 1. ledna 2007. Do účinnosti zákona byla oběť v situaci, kdy svoji bezpečnost a lidskou důstojnost musela zajistit sama na své vlastní náklady (většinou odchodem do azylového domu).²⁴ Institut předběžných opatření slouží v situacích, které nesnesou odkladu a musí být neprodleně soudně vyřešena.

*V rámci předběžného opatření soud nerozhoduje o merituu věci, nýbrž se jím pouze prozatímně upravují poměry účastníků řízení tam, kde je toho třeba. Předběžné opatření má tedy dočasný charakter a slouží k úpravě poměrů do té doby, dokud není zahájeno řízení o věci samé.*²⁵

Z důvodové zprávy k tomuto zákonu²⁶ plyne, že předběžné opatření dle § 76b občanského soudního řádu by mělo nejčastěji navazovat na institut policejního

---

²² Dále jen občanský soudní řád (OSŘ).

²³ § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů zní:

(1) Je-li jednáním účastníka, proti kterému návrh směřuje, vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele, může předseda senátu předběžným opatřením uložit účastníku, proti kterému návrh směřuje, zejména aby

a) dočasně opustil byt nebo dům společně obývaný s navrhovatelem (dále jen "společné obydlí"), jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo do něj nevstupoval,

b) se zdržel setkávání s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.

(2) Výjimky vyplývající z plnění povinností uložených předběžným opatřením účastníku, proti kterému návrh směřuje, stanoví soud, a to s přihlédnutím k jeho oprávněným zájmům.

(3) Předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházel-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle odstavce 1 vykázaní podle zvláštního právního předpisu^{33c)}, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle odstavce 4 neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.

(4) Bylo-li před uplynutím doby uvedené v odstavci 3 zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na návrh navrhovatele rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření; vezme přitom v úvahu trvání stavu ohrožení navrhovatele podle odstavce 1, obsah a důvody podaného návrhu na zahájení řízení ve věci samé, majetkové či jiné poměry účastníků včetně vlastnických a jiných vztahů ke společnému obydlí, na které se vztahuje předběžné opatření, a další rozhodné okolnosti. Předběžné opatření však zanikne nejpozději uplynutím doby jednoho roku od okamžiku jeho nařízení.

(5) Rozhodnutí o návrhu předběžného opatření podle odstavce 1 není podmíněno předchozím vykázaním podle zvláštního právního předpisu.

²⁴ MRÁZKOVÁ, Z. *Občanskoprávní řešení situace oběti domácího násilí*. [online] 2012 [cit 2012-01-10]. Dostupné z: <<http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=137>>.

²⁵ ČECHOVÁ, M., ČECHOVÁ, J., HOŘÍNOVÁ, A., MRÁZKOVÁ, Z. *Bílá místa v péči o oběti domácího násilí*, s. 68.

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

vykázání a podání návrhu na jeho vydání by mělo v takovém případě automaticky prodlužovat nepřítomnost vykázané osoby ve společném bytě či ve společně obývaném domě. Z praxe vyplývá, že ne vždy musí vydání předběžného opatření předcházet policejní vykázání. Předběžné opatření totiž může podat i osoba, jež není v bezprostředním ohrožení života a zdraví nebo oběť psychického, ekonomického či sociálního týrání.

Hlavním cílem předběžného opatření je poskytnout delší dobu osobě ohrožené domácím násilím, aby tato mohla ve lhůtě zákonem stanovené podat návrh ve věci samé, kterým se bude z logiky věci domáhat zejména úpravy poměru k nezletilým dětem, rozvodu manželství či vypořádání společného bydlení a aby ohrožená osoba nebyla ze strany přítomné násilné osoby vystavena výhrůžkám či jinému nátlaku například na vzetí svého meritorního návrhu zpět.²⁷

Toto předběžné spočívá ve **vykázání násilné osoby** ze společného obydlí a v zákazu navazování kontaktů s ohroženou osobou, je-li vážně ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost navrhovatele. Povinnosti, jež může předseda senátu předběžným opatřením uložit, jsou v občanském soudním řádu stanoveny demonstrativně. Soud může tedy uložit i jinou povinnost, je-li to v konkrétním případě vhodné. Věcně příslušným k vydání předběžného opatření je okresní soud, místně příslušný je obecný soud navrhovatele, tedy osoby ohrožené.

O návrhu na předběžné opatření musí být rozhodnuto bezodkladně, nejpozději do 48 hodin poté, co byl návrh podán (§ 75c odst. 2 občanského soudního řádu)²⁸. Tato lhůta je stanovena s ohledem na zájem, který má být opatřením chráněn, tedy lidskou důstojnost, svobodu, zdraví a život, ale také v souladu s právem vykázané osoby, které je omezováno. Předběžné opatření trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Předcházelo-li však rozhodnutí o předběžném opatření rozhodnutí Policie České republiky, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená podle zákona o Policii České republiky. Lhůta byla stanovena na jeden měsíc s ohledem na ochranu osoby ohrožené domácím násilím, a také s ohledem na nezbytnost minimalizace zásahu do práv účastníka, proti němuž návrh směřuje. Opatřením totiž dochází k určitému omezení ústavně zaručených práv a svobod (zejména vlastnického

²⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

²⁸ § 75c odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů zní: (2) O návrhu na předběžné opatření rozhodne předseda senátu bezodkladně. Není-li tu nebezpečí z prodlení, může předseda senátu o návrhu na předběžné opatření podle § 76a rozhodnout až do uplynutí 24 hodin poté, co byl podán, o návrhu podle § 76b až do 48 hodin poté, co byl podán a o návrhu na jiné předběžné opatření až do uplynutí 7 dnů poté, co byl podán.

práva a svobody pohybu). Tato lhůta však může být na návrh navrhovatele prodloužena, bylo-li před jejím uplynutím zahájeno řízení ve věci samé. Trvat však může maximálně 1 rok, z důvodů uvedených výše.

Zákon nepředpokládá, že by soud měl provádět při rozhodování o nařízení předběžného opatření dokazování. Předběžné opatření ovšem může být nařízeno až tehdy, bylo-li prokázáno, že existuje potřeba upravit zatímně poměry účastníků, přičemž ostatní rozhodné skutečnosti musí být alespoň osvědčeny a musí se tedy jevit alespoň jako pravděpodobné.²⁹

Jak je patrné ze statistických údajů Bílého kruhu bezpečí,³⁰ předběžné opatření je institut poměrně hojně využívaný, i když ne každá oběť domácího násilí využívá možnosti prodloužení „policejního vykázání“. Z analýzy dat „Vykázání/zákaz vstupu v České republice“ v roce 2008 vyplývá, že z celkového počtu 679 případů policejních rozhodnutí o vykázání/zákazu vstupu podaly ohrožené osoby v 406 případech žádost o vydání předběžného opatření soudu, kterým chtěly vykázání prodloužit. V 78,5 % případech (tj. 319) soud žádosti vyhověl a lhůtu prodloužil, v 9 % žádost zamítl. V šesti případech vzaly ohrožené osoby svůj návrh zpět. O výsledku rozhodnutí ve zbývajících případech nebyla intervenční centra informována. Do analýzy však nejsou zahrnuty případy vydání předběžného opatření soudem bez vazby na předchozí policejní vykázání. Tyto případy nejsou zatím centrálně sledovány a údaje tedy nejsou dostupné.

Předběžné opatření by mělo představovat okamžitou ochranu oběti domácího násilí. S tím koresponduje také požadavek urychleného výkonu opatření. Výkon rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným je upraven ustanovením § 273b občanského soudního řádu³¹. Zákon zde soudu přímo

²⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2006, sp.zn. IV. ÚS 637/05.

³⁰ Komentář k analýze dat „Vykázání / zákaz vstupu v ČR“ v roce 2008 [cit.2012-01-03]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vyakazani/zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/r161>>.

³¹ § 273b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů zní:

(1) Nařídil-li soud předběžným opatřením, aby povinný dočasně opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nebo aby se zdržel setkávání s osobou, kterou soud v usnesení označil, a nenavazoval kontakty s ní (§ 76b), zajistí také bezodkladný výkon tohoto rozhodnutí.

(2) Výkon rozhodnutí se provede tak, že soud v součinnosti s příslušnými státními orgány vykáže povinného ze společného obydlí, odebere mu všechny klíče od společného obydlí, které povinný drží, a popřípadě mu zakáže setkávat se s označenou osobou nebo ji jinak kontaktovat. Soud zároveň poskytne povinnému příležitost, aby si bezprostředně při výkonu rozhodnutí vyzvedl ze společného obydlí své osobní cennosti a dokumenty, jakož i věci, které slouží jeho osobní potřebě; během trvání předběžného opatření podle § 76b pak povinnému umožní vyzvednout i věci nezbytné k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání.

(3) Není-li povinný při výkonu rozhodnutí přítomen, poskytne mu soud na jeho žádost během lhůty uvedené v § 76b odst. 4 příležitost, aby si ze společného obydlí vyzvedl věci uvedené v odstavci 2. O tomto právu soud povinného vyrozumí oznámením zanechaným na dveřích společného obydlí.

(4) Příslušným k výkonu rozhodnutí uvedeného v odstavci 1 je soud, který nařídil předběžné opatření.

ukládá povinnost zajistit výkon tohoto rozhodnutí bezodkladně. Výkon tohoto rozhodnutí může být proveden pouze soudem, nikoliv soudním exekutorem (dle exekučního řádu).³² Soud při výkonu rozhodnutí spolupracuje s příslušnými státními orgány (jedná se především o součinnost s Policií České republiky). Soud v souvislosti s vykááním vyzve povinnou osobu k vydání všech klíčů od společného obydlí. Zároveň mu poskytne příležitost, aby si bezprostředně vyzvedl ze společného obydlí věci, které slouží jeho osobní potřebě a také osobní cennosti a dokumenty. Během trvání předběžného opatření musí být povinnému umožněno vyzvednutí věcí nezbytných k výkonu jeho podnikatelské činnosti nebo výkonu povolání. Soud může povinnému zakázat setkávat se s oprávněným či sním navazovat kontakty. Zákon však nestanovuje žádné možnosti donucení povinného k dodržování zákazu (například v podobě pokut).³³

Nedodržování předběžného opatření je však stíhatelné trestněprávně. Trestného činu se totiž dle § 337 odst. 2 trestního zákoníku dopustí ten, kdo vážně či opakovaně jedná tak, aby zmařil rozhodnutí o vykáání vydané podle zvláštního předpisu nebo na základě předběžného opatření soudu. V případě maření může být povinný potrestán odnětím svobody v délce až 3 roky.

Předběžná opatření soudu o vykáání jsou dalším krokem v systému řešení problematiky domácího násilí. Jestliže se ohrožená osoba obrátí na soud se žádostí o vydání předběžného opatření, získá delší časový prostor na uspořádání svých věcí, zejména na vyřešení své situace do budoucna (rozvod manželství, návrh na úpravu společného bydlení, vypořádání vzájemných majetkových vztahů, úpravu poměrů k nezletilým dětem apod.), čímž se může vymanit ze vztahu, v němž docházelo k domácímu násilí. Toto je v případech řešení domácího násilí velmi důležité, jelikož oběť často není schopna činit nutné kroky ke změně situace, pokud je nucena žít s pachatelem ve společné domácnosti. Předběžné opatření může být také ochranou zdraví nebo i života oběti.

4.3 Zákrok Policie České republiky na místě incidentu a vykáání

Hlavním úkolem po příjezdu na místo je zaručit bezpečnost všem přítomným osobám. Oddělit ohroženou a násilnou osobu, aby bylo zamezeno jejich další komunikaci, protože násilná osoba může ohroženou osobu ovlivňovat i neverbálně.

---

³² KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID, R. *Rodinné bydlení a domácí násilí*. Právní fórum, 2008, č. 10, s. 435.

³³ KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID, R. *Rodinné bydlení a domácí násilí*. Právní fórum, 2008, č. 10, s. 435.

Vysvětlení jednotlivých stran by mělo proběhnout odděleně, proto je možné přivolat posily k zajištění bezpečnosti samotných policistů. V případě, že je násilná osoba omezena na svobodě, je třeba o tom poučit ohroženou osobu a informovat ji o dalším postupu. Na místě je nutné zajistit zbraně a jiné předměty, které byly použity k útoku proti ohrožené osobě, nebo které by mohly představovat další hrozbu i vůči zasahujícím policistům. Dle rozsahu zranění zúčastněných osoby musí být poskytnuto ošetření či přivolána zdravotnická pomoc. Důležitá je kontrola bezpečí nezletilých dětí, které by neměly být v kontaktu s násilnou osobou a neměly by být přímými svědky policejních donucovacích opatření. Vyhodnotí-li policista na základě výpovědí svědků, předchozích incidentů, chování násilné osoby a dotazníku SARA DN, že byly splněny všechny znaky domácího násilí, je oprávněn násilnou osobu vykázat ze společného obydlí za přítomnosti nezúčastněné osoby. Nepřítomnost nezúčastněné osoby v případech nebezpečí z prodlení je důležité zaznamenat do Úředního záznamu o incidentu se znaky domácího násilí.

Na místě je důležité zadokumentovat poškození zařízení bytu nebo osobních věcí a způsob poškození, což je následně důležité pro určení násilné osoby a jak probíhaly předcházející události.

Vykázání dle § 44 – 47 Zákona o Policii České republiky - vykázané osobě policista předá Potvrzení o vykázání a Poučení vykázané osoby a současně provede ústní poučení o právech a povinnostech. Odmítne-li vykázaná osoba převzetí nebo podepsání písemností nebo podá-li námítky, zaznamená skutečnost policista do Potvrzení o vykázání a informuje operační středisko. Operační středisko musí být informováno i v případě, že vykázaná osoba se nenachází ve společném obydlí v době vykázání. Policista poskytne vykázané osobě seznam ubytovacích zařízení a vyzve ji k vydání klíčů od společného obydlí, které uloží do obálky a zaznamená v Potvrzení o vykázání. Vykázaná osoba je oprávněna vyzvednout si ze společného obydlí věci osobní potřeby, cennosti a doklady.

Ohrožené osobě policista rovněž předá Potvrzení o vykázání a Poučení ohrožené osoby a stejně tak jako u vykázané osoby provede ústní poučení. Postup při odmítnutí převzetí nebo podepsání písemnosti je shodný jako u vykázané osoby. Policista předá ohrožené osobě seznam institucí, které poskytují pomoc obětem domácího násilí.

4.4 Práce po zákroku Policie České republiky a po vykázání

Samotným zásahem Policie České republiky na místě incidentu její práce nekončí. Musí také vyhotovit Úřední záznam o vykázání, ve kterém musí být patřičně uvedeny důvody vykázání. Záznam musí být do 24 hodin doručen příslušnému intervenčnímu centru, okresnímu soudu a v případě přítomnosti nezletilých osob příslušnému orgánu sociálně - právní ochrany dětí. Vykázaná osoba je oprávněna vyzvednout si jedenkrát v průběhu vykázání za přítomnosti policisty a po předchozí informaci ohrožené osoby věci nezbytné pro podnikání nebo výkon povolání, o čemž musí policista opět sepsat úřední záznam. Do 3 dnů od vydání Rozhodnutí o vykázání musí být ze strany policie provedena kontrola dodržování stanovených povinností ze strany vykázané osoby povinnost zdržet se vstupu do vymezených prostor a zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou. Nejsou-li povinnosti dodrženy, je policista oprávněn použít donucovací prostředky, aby bylo dosaženo účelu vykázání. O kontrole musí být sepsán Úřední záznam o provedení kontroly.

Před uplynutím lhůty 10 dnů od provedení vykázání a před vydáním klíčů vykázané osobě zjistí policista prostřednictvím soudu nebo ohrožené osoby, zda byl podán návrh na vydání předběžného opatření. V případě, že návrh nebyl podán, policista vydá klíče od společného obydlí vykázané osobě a zaznamená do informačního systému, že bylo vykázání ukončeno. V opačném případě musí být do informačního systému zaznamenáno prodloužení lhůty vykázání a klíče nejsou vydány a očekává se rozhodnutí soudu. Zamítne-li soud návrh, po nabytí právní moci rozhodnutí se postupuje jako při nepodání návrhu. Vyhovění návrhu znamená předání klíče od společného obydlí příslušnému soudu a do informačního systému je učiněn záznam o vydání předběžného opatření.

5. Domácí násilí - právní úpravy v zahraničí

5.1 Slovensko

Domácí násilí a normy ústavního práva

Základní lidská práva a svobody upravuje zákon č. 460/1992 Zb., ústava slovenskej republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ústava SK“). Zejména v článku 12 je uvedeno obdobně jako v naší Listině, že lidé jsou svobodní a rovni v důstojnosti a právech a že základní lidská práva a svobody jsou nezrušitelné, nezczizitelné, nepromlčitelné a nezadatelné.

Každý má tedy stejná práva a svobody bez ohledu na rasu, pohlaví, státní příslušnost, sexuální orientaci. Z toho lze dovodit, že muži a ženy jsou si rovni a že ani jedna skupina nesmí zneužívat své síly k páchání násilí na druhé.

Ústavně zaručeným právem je obdobně jako u nás právo na život. Nikdo jej nesmí být zbaven (není však porušením práv, byl-li někdo zbaven života v souvislosti s jednáním, které podle zákone není trestné). Nikdo není zároveň oprávněn zasahovat do tělesné integrity či soukromí druhého.

Člověk má také právo na ochranu své cti a lidské důstojnosti a nikdo nemůže být podroben mučení, nebo nelidskému zacházení.

Ačkoli v Ústavě SK není obdobně jako v té naší uvedeno nic konkrétního k pojmu domácí násilí, obsahuje stejně jako naše Ústava základní principy a východiska, ze kterých lze dovodit ochranu života, zdraví, cti a lidské důstojnosti každé osoby a které vylučují, že by jednání naplňující formy domácího násilí bylo jednáním po právu.

Domácí násilí a normy trestního práva

Na Slovensku je účinný zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „slovenský TZ“). Tento v § 208 upravuje trestný čin týrání blízké a svěřené osoby, prostřednictvím kterého lze postihovat domácí násilí, protože jeho znaky vymezené v citovaném ustanovením odpovídají formám domácího násilí (bití, kopání, údery či jiné chování ohrožující fyzické či psychické zdraví, blíže

viz § 208 odst. 1 písm. a) slovenského TZ). Navíc se nevyžaduje souhlas poškozené osoby s trestním stíháním pachatele.

Mj. byl také např. trestný čin vydírání rozšířen o kvalifikovanou skutkovou podstatu spočívající ve spáchání tohoto trestného činu na tzv. chráněné osobě, kterou jsou osoby vyjmenované v § 139 odst. 1 slovenského TZ (dítě, těhotná žena, blízká osoba, odkázaná nemocná osoba, stará osoba). Stejná kvalifikovaná skutková podstata byla zavedena mj. také u trestných činů znásilnění (viz § 199 slovenského TZ), sexuální násilí (viz § 200 slovenského TZ) a sexuální zneužívání (viz § 201 slovenského TZ).

Důležitým krokem bylo širší vymezení pojmu osoba blízká (viz § 127 odst. 4 slovenského TZ) pro vyjmenované skutkové podstaty související s domácím násilím (jako např. vydírání, znásilnění, týrání blízké a svěřené osoby apod.). Osobou blízkou se tedy vedle jejího standardního vymezení, které koresponduje s naší úpravou v § 116 OZ, pro tyto skutkové podstaty rozumí i bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič společného dítěte, osoba, která s pachatelem žije nebo žila ve společné domácnosti.

Vedle slovenského TZ je nutné zmínit rovněž zákon č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TP“). TP v § 46 odst. 1 definuje poškozeného, kterým je ten, komu bylo ublíženo na zdraví, způsobena majetková, morální nebo jiná škoda anebo bylo porušené nebo ohrožené jeho zákonem chráněné právo anebo svoboda. Poškozený má právo se vyjádřit, zda souhlasí s trestním stíháním pachatele, nicméně trestné činy, spáchané v rámci domácího násilí jsou stíhány z úřední povinnosti. Jedná se o velký přínos, protože pachatel nemůže vyvíjet na oběť nátlak, aby stáhla trestní oznámení.³⁴

Důležité je také ustanovení § 10 odst. 23 TP, ve kterém se definuje organizace, která slouží pro pomoc obětem. Kritériem je, aby tyto organizace poskytovaly pomoc zcela bezplatně a zároveň se nejednalo o vládní organizace.

Při případech, kdy je obětí dítě a nemůže ho zastupovat rodič, je mu určen opatrovník. Opatrovníkem může být kromě státního orgánu i pověřený zástupce organizace na pomoc poškozeným (viz § 48 odst. 2 TP). Také lze v případě, že je obětí trestného činu dítě mladší patnácti let, použít k usvědčení pachatele videozáznam, což bylo dříve nepřipustné.

---

³⁴MÁTEL, A. *Právne prostriedky v SR a domáce násilie voči ženám* [online].2008, [cit.2012-05-02]. Dostupné na: <http://www.andrejmatel.info/Texty/Charita/Matel_Pravne%20prostriedky%20v%20SR%20a%20DN.pdf>.

Za důležité považuji ustanovení § 46 odst. 8 a 9 TP, které stanoví, že pokud poškozenému hrozí nebezpečí v souvislosti propuštěním pachatele na svobodu, sdělí mu soud nebo orgán činný v trestním řízení informace o tom, že pachatel byl propuštěn anebo, že uprchl z vězení nebo vazby. O tyto informace může poškozený požádat státního zástupce nebo, pokud již bylo již trestní řízení zahájeno, také soud.³⁵

Na Slovensku tedy také není domácí násilí zvláštní skutkovou podstatou trestného činu. Za trestný čin jej lze považovat v případě, že dojde k naplnění skutkové podstaty jiného trestného činu.

Domácí násilí a jeho úprava v mimotrestních předpisech

Vzhledem k tomu, že případy domácího násilí bývají nejčastěji postihovány jako přestupky (protože činy páchané v rámci domácího násilí ve většině případů nedosahují takového stupně společenské nebezpečnosti, aby je bylo možno označit za trestný čin), je nutné se rovněž zmínit o **zákonu č. 372/1990 Zb., o priestupkoch, ve znění pozdějších předpisů.**

Pachatelé domácího násilí se svým jednáním nejčastěji dopouští přestupků proti občanskému soužití (slovem zákona priestupků proti občianskemu spolunažívaniu), které upravuje § 49 citovaného zákona. Přestupky proti občanskému soužití zahrnují ublížení na cti, anebo vydání v posměch, ublížení na zdraví z nedbalosti, úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobné ublížení na zdraví, nepravdivé obvinění z přestupku, schválnosti anebo jiné hrubé chování, tedy takové jednání, kterého se pachatelé domácího násilí na jeho obětech často dopouští.

Mimo výše uvedených přestupků proti občanskému soužití je pro úplnost nutné zmínit také přestupky proti veřejnému pořádku (viz § 47 citovaného zákona), které zahrnují porušení nočního klidu či vzbuzení veřejného pohoršení.

Přestupky spáchané mezi blízkými osobami, které spočívají ve vyhrožování újmou na zdraví a způsobením drobného poranění na zdraví se projednávají z úřední povinnosti.

Ačkoli lze za přestupek uložit sankci ve formě pokuty, nepovažují tuto sankci vzhledem k možným následkům za dostatečnou. Mám zato, že by bylo vhodné, aby

---

³⁵ ZÁHORA, J. a kol. *Domáce násilie – nová prax a nová legislativa v Európe*. Bratislava: Bratislavská škola práva, 2008, s. 70.

pokud se pachatel dopustí přestupku opakovaně, byl potrestán jako pachatel trestného činu. Taková možnost však zatím neexistuje.

Jistý postup vpřed v rámci této problematiky přináší **zákon č. 171/1993 Zb., o Policajnom zbore, ve znění pozdějších předpisů**, na základě kterého jsou policisté oprávněni vykázat násilníka ze společného obydlí až na dobu 48 hodin.

Dále považuji za účelnou Metodiku postupu policie při případech domácího násilí, kterou vypracovalo krizové centrum Dotyk. Tato pomáhá policistům při jejich pomoci oběti domácího násilí, např. s tím, že na jejím základě mohou pomoci oběti domácího násilí s ohledem na stadium, ve kterém se páchané domácí násilí nachází. Pokud se jedná o rané stadium, policista poučí násilníka o tom, že jeho chování může být v rozporu s právními předpisy a jaké sankce mu za něj lze uložit. V pozdějším stadiu odkáže oběť na některou organizaci zabývající se pomoci obětem těchto činů a v posledním stádiu, je-li zjevné, že se jedná o trestný čin, policista poučí oběť o její možnosti podat trestní oznámení a zároveň je povinen učinit všechny kroky, které jsou v nejlepším zájmu napadené oběti.³⁶

Problematiky domácího násilí se týká i **zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů**. Jeho § 146 odst. 2 stanoví možnost soudu omezit právo manžela k užívání bytu nebo domu nebo jeho právo k užívání tohoto bytu nebo domu zcela vyloučit, pokud způsobuje druhému manželovi, nebo osobě blízké, která s ním bydlí ve společném bytě nebo domě, fyzické a psychické násilí nebo takovým násilím hrozí a v důsledku toho se další soužití stává nesnesitelným.

Na Slovensku existuje také **zákon č. 215/2006 Z. z., o odškodňování osob poškozených násilnými trestnými činy, ve znění pozdějších předpisů**, podle kterého musí stát odškodnit oběti násilných trestných činů, jako je zejména ublížení na zdraví, znásilnění, atd., pokud byla trestným činem způsobena smrt. Odškodnění pak případně pozůstalým oběti.

Podobně jako v České republice působí i na Slovensku organizace zabývající se pomoci obětem domácího násilí. Nejvýznamnější z nich jsou **Stredisko pre obeť trestných činov** a organizace **Pomoc obetiam násilia**, která funguje na podobné principu jako Bílý kruh bezpečí, avšak pomoc, kterou tato organizace poskytuje se týká i obětí nešťastných událostí a svědků trestných činů. Pomoc poskytovaná obětem násilí a jejich blízkým osobám je bezplatná a má formu psychologické, sociální, materiální,

---

³⁶ ZÁHORA, J. a kol. *Domáce násilie – nová prax a nová legislativa v Európe*. Bratislava: Bratislavská škola práva, 2008, s. 72.

nebo právní pomoci. Organizace zároveň informují širokou veřejnost o problému kriminality a poskytují rady jak se chovat, pokud se člověk stane obětí násilí. Organizace tak činí v rámci preventivně bezpečnostního programu „Bezpečné správanie“.

5.2 Rakousko

Zásadním právním předpisem regulující problematiku domácího násilí v Rakousku je od roku 1997 **Spolkový zákon na ochranu před násilím v rodině**.³⁷

Podobně jako v České republice jsou rakouští policisté oprávněni ze zákona provést vykázaní pachatele za společného obydlí, pokud lze předpokládat, že se pachatel vůči oběti dopustil násilného jednání, nebo je zde hrozba dalšího útoku v budoucnu.

Na základě § 382b zákona na ochranu před násilím v rodině lze osobu násilníka vykázat ze společného obydlí a bezprostředního okolí navrhovatele a zakázat mu návrat zpět do bytu.

Soud může navíc rozhodnout na základě žádosti oběti domácího násilí, aby se vykázaný zdržel pobytu na určených místech a zakázat mu navrhovatele jakkoli kontaktovat. Tato opatření lze však učinit, pouze pokud nejsou v rozporu se zásadně důležitými zájmy vykázaného.³⁸

5.3 Velká Británie

Postih domácího násilí ve Velké Británii má kořeny v občanském zákoníku, avšak od roku 1976 vznikly další tři zákony přímo se zabývající postihem domácího násilí. První z nich je **zákon o Domácím násilí a manželském spolužití** z roku 1976, druhý **zákon o Spolužití v domácnosti a občanských soudech** z roku 1978 a třetí **zákon o Manželském spoužití** z roku 1983.³⁹

V roce 1997 byl přijat **zákon o Obtěžování**, který stanovil dva zcela nové trestné činy, a to trestný čin obtěžování osoby a trestný čin zastrašování. V případě, že

---

³⁷ MARTÍNKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii, 2001, s. 171.

³⁸ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Domácí násilí: Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, s. 116.

³⁹ McWILIAMS, J. *Přístupy k problematice domácího násilí vo Velkej Británii* [online]. 2001, [cit.2012-02-15]. Dostupné z: <<http://www.pomocobetiam.sk/pdf/pristupyuk.pdf>>.

se pachatel dopustí vícekrát jednání, kterým dojde k naplnění skutkové podstaty některého z těchto trestných činů, může soud vydat předběžné opatření, na základě kterého se násilník nesmí k oběti přiblížit. Poruší-li to, dopustí se tím přestupku a lze ho zadržet. Tento zákon postihuje především osoby, které někoho pronásledují, lze ho ale také použít pro případy domácích incidentů, sousedských sporů, sexuálního obtěžování, atd.⁴⁰

V souvislosti s domácím násilím je nutné rovněž zmínit **zákon o Rodinném právu**. Soud na jeho základě může vydat soudní příkaz k užívacím právům k bytu, který může obsahovat ustanovení o vystěhování násilníka ze společného bytu. Soudní příkaz lze proti násilníkovi vydat bez ohledu na to, zda je s obětí v manželském svazku či nikoli nebo mají či nemají společné děti. Tento soudní příkaz násilníkovi zamezí v páchání jeho násilného jednání či ve vstupu do obydlí oběti.⁴¹

Významnou roli při tvorbě právní předpisů týkajících se domácího násilí sehrály organizace, které se zabývaly poskytováním pomoci ženám, které se staly obětí domácího násilí. Organizace Federace pro pomoc ženám v UK přispěla k vytvoření komise zabývající se zákony v oblasti domácího násilí, neboť právní úprava této oblasti byla nedostačující. Tato komise vypracovala mj. zprávu „Domácí násilí a místo rodinného zázemí“, která byla první zprávou zabývající se touto problematikou. Mnohem větší váhu měla zpráva z roku 1992 od Inter-agenturní strany pracujících, jejíž postřehy byly zohledněny a následně zapracovány v roce 1996 do zákona o rodině.⁴²

Počátkem 90. let přišlo Ministerstvo vnitra s návrhem na posílení práce policie, v rámci kterého by měla být policie důslednější v postupech při vyšetřování domácího násilí. V návaznosti nato vzniklo tzv. Partnerství, tedy spolupráce mimovládních organizací zabývajících se pomoci obětem domácího násilí.⁴³ Hlavní náplní této spolupráce je zjišťovat reálný počet případů domácího násilí v jednotlivých oblastech, ve kterých bylo Partnerství zřízeno a zároveň informovat veřejnost o tomto problému a tím předcházet páchání domácího násilí v budoucnu. Mezi činnostmi Partnerství patří také pořádání školení pro pracovníky, kteří se budou zabývat prací s oběťmi domácího násilí nebo s jeho pachateli. Je totiž velmi důležité, aby tito pracovníci uměli poskytnout

---

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Domácí násilí: Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, s. 17.

⁴¹ MARX, M. *Domácí násilí: Jak se tento problém snaží řešit ve Velké Británii* [online]. 2002, [cit.2012-02-17]. Dostupné z: <<http://www.blisty.cz/2002/8/19/art11344.html>>.

⁴² McWILIAMS, J. *Přístupy k problematice domácího násilí vo Velkej Británii* [online]. 2001, [cit.2012-02-15]. Dostupné z: <<http://www.pomocobetiam.sk/pdf/pristupyuk.pdf>>.

⁴³ McWILIAMS, J. *Přístupy k problematice domácího násilí vo Velkej Británii* [online]. 2001, [cit.2012-02-15]. Dostupné z: <<http://www.pomocobetiam.sk/pdf/pristupyuk.pdf>>.

oběti potřebnou psychologickou pomoc nebo dokázali jednat vhodným způsobem s násilníkem.

Partnerství spolupracuje s organizacemi z Holandska a Portugalska. V rámci této spolupráce se připojilo k projektu ALCIPE, který se týká vytvoření manuálu pro policisty a zdravotníky. Tento manuál je zaměřen na případy domácího násilí a sexuálního zneužívání a obsahuje rady a informace o odhalení násilí, získání důkazů a v neposlední řadě stanoví správný postup při řešení možných problémů.⁴⁴

Další zlom v rámci boje proti domácímu násilí nastal roku 1998, kdy byl přijat zákon o **Kriminalitě a porušování pořádku**, který upravuje součinnost organizací, policie a místních samosprávných celků při odhalování případů domácího násilí. Tento zákon mj. vyžaduje zřízení organizace pro pomoc obětem v každém samosprávném celku.

5.4 Německo

Ochrana obětí před domácím násilím je v Německu stěžejním tématem, což se projevuje i v právní úpravě. V roce 2002 byl přijat zákon o **Ochraně před násilím**, na jehož základě lze pachatele v případě, že způsobil jiné osobě újmu na zdraví nebo omezil její osobní svobodu, popřípadě těmito skutky vyhrožoval nebo bez právně uznaného důvodu vnikl do bytu takové osoby nebo do jiných prostor, které má tato osoba ve svém vlastnictví či ji nevhodným způsobem obtěžuje například neustálými telefonáty apod., uložit předběžné opatření, které mu zamezí v dalším útoku na poškozeného.

Na základě tohoto zákona, lze také použít omezující ochranná opatření, a to již při pouhé výhrůžce proti životu, zdraví nebo osobní svobodě.⁴⁵

Tento zákon také stanoví právo oběti domácího násilí na přenechání bytu, ve kterém žila ve společné domácnosti s pachatelem.⁴⁶ Přenechat byt je možné pouze na dobu jednoho roku a musí být splněna podmínka, že se oběť starala o společnou domácnost po delší dobu.

---

⁴⁴ McWILIAMS, J. *Přístupy k problematice domácího násilí vo Velkej Británii* [online]. 2001, [cit.2012-02-15]. Dostupné z: <<http://www.pomocobetiam.sk/pdf/pristupyuk.pdf>>.

⁴⁵ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vydání. Praha: ProFem, o.p.s., 2004, s. 162.

⁴⁶ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vydání. Praha: ProFem, o.p.s., 2004, s. 162.

5.5 Švédsko

Boj proti domácímu násilí má v této severské zemi dlouhou tradici. Již v roce 1864 bylo zákonem zakázáno jakékoliv fyzické násilí proti manželkám. Tématům jako je domácí násilí je ve Švédsku stále věnována pozornost, o čemž svědčí např. kampaň na podporu týraných žen *Operace Kvinofrid*, v rámci které byly pořádány četné školení a semináře.⁴⁷

S ohledem na ochranu žen před domácím násilím byl také v roce 1998 novelizován trestní zákoník. Tato novela zavedla nový trestný čin „hrubé porušení integrity ženy“.⁴⁸ Tohoto trestného činu se pachatel dopustí v případě, že spáchá nějaký trestně postižitelný skutek (sexuální zneužívání, vydírání, nátlak, atd.) na své současné nebo bývalé ženě nebo na své současné nebo bývalé partnerce. Důležitým kritériem je, že se jedná o opakované jednání, které podstatným způsobem naruší sebedůvěru ženy.

---

⁴⁷ ZÁHORA, J. a kol. *Domáce násilie – nová prax a nová legislativa v Európe*. Bratislava: Bratislavská škola práva, 2008, s. 75.

⁴⁸ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domáci násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vydání. Praha: ProFem, o.p.s., 2004, s. 166.

5.6 Holandsko

V Holandsku neexistuje žádný zákon věnující se pouze problematice domácího násilí. Pomoci si musíme prostřednictvím skutkových podstat trestných činů, které s domácím násilím souvisejí. V případě trestných činů ublížení na zdraví a týrání se tresty uložené pachateli zvyšují o jednu třetinu základní trestní sazby, pokud se pachatel těchto trestných činů dopustil na své matce, otci, své manželce či manželovi nebo svému dítěti⁴⁹. V České republice známe rovněž zvýšenou trestní sazbu, která se aplikuje při ukládání trestu recidivistovi.

Stíhání pachatele lze v Holandsku zahájit i bez souhlasu oběti.

Podobně jako v České republice známe trestný čin nebezpečné pronásledování (viz § 354 TZ), existuje i v Nizozemí trestný čin slídění, jehož skutková podstata spočívá v tom, že pachatel opakovaně, záměrně a svévolně sleduje druhou osobu, které tím způsobuje emoční újmu a vzbuzuje v ní strach z násilného útoku.⁵⁰

V Holandsku se v souvislosti s problematikou domácího násilí pořádají výcvikové kurzy pro policii. Policisté, kteří podstoupí tento speciální výcvik, umějí poskytnout oběti domácího násilí nezbytnou pomoc a odkázat ji na některou z nevládních organizací, zabývající se pomoci obětem domácího násilí.

5.7 USA

Ve Spojených státech amerických se na domácí násilí jako na problém, který je nutný řešit začalo nahlížet až od 70. let 20. století. Diskuzi rozvířilo hnutí feministek s výmluvným názvem *Battered Woman*. Toto hnutí sdružovalo týrané ženy, které se snažily poukázat na problém domácího násilí, jako na věc veřejnou (do té doby se na něj nahlíželo jako na ryze soukromou záležitost jednotlivých rodin), která by měla být řešena a náležitě potrestána.

---

⁴⁹ RŮŽIČKA, M. *Domácí násilí – Impulsy ze zahraničních trestně procesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo* [online]. 2003, [cit.2012-02-20]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/txtexpresion_dom%c3%a1c%c3%ad+n%c3%a1sil%c3%ad/art_3716/rbsearchsource_articles/domaci-nasili-impulsy-ze-zahranicnich-trestneprocesnich-uprav-navrhy-de-lege-ferenda-pro-trestni-pravo.aspx.

⁵⁰ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vydání. Praha: ProFem, o.p.s., 2004, s. 162.

Pokrokem bylo přijetí zákona, který umožnil policistům při podezření na domácí násilí zadržet domnělého pachatele. Podmínkou však bylo, že k násilí muselo dojít v uplynulých čtyřech hodinách.

Roku 1992 se díky nápadu L. W. Shermana uskutečnil v Mineapolis experiment s cílem určit nejúčinnější policejní postup pro postih domácího násilí. Výsledkem byl postup pro zadržení a uvěznění pachatele domácího násilí nazvaný „AREST“.⁵¹ Později již Sherman upustil od obligatorního uvěznění pachatele a ponechal tak na zasahujících policistech, jaké řešení se jim zdá být za daných okolností a v konkrétní situaci nejvhodnější.

Ve státě Washington nyní existuje zákon, který obsahuje třístupňový model ohledně způsobu, jakým mohou být podávány informace o pachateli. V úvahu musí být bráno riziko opakování trestného činu, proto je důležité, aby pachatelé byli nahlášeni policii, která pak rozhodne, jakou metodu pro podání informací zvolí. Takovou metodou může být např. vylepením letáků s podobiznou pachatele a údajů o něm v kostelech a mateřských školách nebo poskytnutí informací o pachateli médiím apod. V nejdůležitějších případech je policie oprávněna až ve čtyřech obytných blocích vylepit letáky s podobiznou a charakteristikou pachatele i na domy.⁵²

5.8 Kanada

Zajímavou metodou, která vznikla v Kanadě a která se dále rozšířila např. do Švédska nebo i do České republiky (v rámci svého projektu HRÁZ ji převzala organizace Bílý kruh bezpečí) je diagnostická metoda s názvem SARA (Spousal Assault Risk Assessment). Na základě strukturovaného odborného přístupu může proškolená osoba při jejím použití zjistit rizikové faktory a kvalifikovaně odhadnout riziko dalšího domácího násilí.

Zajímavá je i iniciativa mužů v boji proti domácímu násilí na ženách, kteří se rozhodli oslovit jiné muže s cílem zamyslet se nad postojem mužů vůči ženám. Na znamení neomluvitelnosti násilí na ženách nosí tito muži bílou stužku.

---

⁵¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí, Kriminální věda*, 2006, roč. 39 č. 3 s. 54-81.

⁵² ZÁHORA, J. a kol. *Domáce násilie – nová prax a nová legislativa v Európe*. Bratislava: Bratislavská škola práva, 2008, s. 76.

5.9 Ochrana obětí v dalších státech

Turecko se od roku 1999 řídí Zákonem o ochraně rodiny, na jehož základě má právo ohrožená osoba požádat soud, který zamezí násilné osobě v týrání a hrozbám ostatním členům rodiny. V případě vykázání násilné osoby, tato se nesmí přibližovat k obydlí, nesmí ničit společný majetek, je zakázán jakýkoliv útok na členy domácnosti a v případě držení zbraně násilnou osobou, ji musí odevzdat. Násilné osobě je dále zakázána konzumace alkoholu a drog ve společně obývaném bytě.

Severní Irsko přijalo Zákon o domácím násilí v roce 1996, který umožňuje ohrožené osobě požádat soud o bezpečnostní a ochranná opatření (zákaz hrozby a násilí, sledování a přibližování). Doba zákazu může trvat až pět let. Zákon disponuje podobně jako u nás institutem vykázání, kdy se násilná osoba musí zdržet pobytu ve společném domě a to s okamžitou platností, a trvá až po dobu tří let. Za trestný čin se považuje veškeré porušení bezpečnostních nebo ochranných opatření.

Španělsko je od roku 2005 držitelem nejucelenějších zákonů spojených s domácím násilím, na které je zaměřeno genderově. V zákoně je ustanovena ochrana ohrožené oběti a potrestání pachatele. Základní kroky jsou zaměřeny na prevenci před domácím násilím a na citlivý přístup pomáhajících profesí. V souvislosti s přijetím zákona vznikla nová sociální zařízení, ohrožené osoby mají možnost zdarma využívat právní poradnu. Důležitým krokem, který je naší legislativou opomíjen, je ochrana ohrožené osoby před výpovědí v případě nepřítomnosti v zaměstnání zapříčiněných např. pobytem v domě pro matky apod.

6. Návrhy de lege ferenda

V České republice se postih domácího násilí posunul směrem dopředu. Jak vyplývá již z pojmu samotného, domácí násilí je nejčastěji pácháno doma na osobách žijících s pachatelem ve společném obydlí. Proto bylo jistě důležitým krokem vpřed zavedení trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí, který postihuje právě případy páchané v rámci domácího násilí na osobách žijících s pachatelem ve společném obydlí. Jestliže dříve, před přijetím zákona č. 91/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. června 2004 a který novelizoval trestní zákon, musel pachatel naplnit skutkovou podstatu jiných trestných činů, jako např. ublížení na zdraví, znásilnění, atd., aby jej za jeho chování bylo možné postihnout, dnes to již neplatí. Autor práce má však zato, že by bylo vhodné zohlednit i to, dopustí-li se pachatel tohoto trestného činu opakovaně, jak je tomu ostatně u jiných násilných trestných činů (např. u trestného činu vraždy, ublížení na zdraví apod.).

Také si myslím, že by rovněž bylo vhodné vytvořit pro osoby dopouštějící se násilí léčebné programy, podobně, jako je to praxí u drogově závislých, alkoholiků nebo sexuálních násilníků. V rámci těchto programů by násilníkům pomáhal kvalifikovaný personál, zejména psychologové, zbavit se jejich agresivního násilného jednání. Takové programy by pak měly významný preventivní charakter. Samozřejmě by bylo nutné uvést tyto programy ve výčtu ochranných opatření, protože pokud by jejich absolvování bylo postaveno na základě dobrovolnosti, nebyly by zřejmě v praxi příliš často využívány.

V České republice nabízejí pomoc obětem intervenční centra, která se ovšem zaměřují spíše na ženské oběti domácího násilí a děti. Proto bych uvítal intervenční centrum, které by se specializovalo na mužské oběti domácího násilí a postiženým mužům poskytovalo obdobný servis, který je v současné době postiženým ženám běžně poskytován, ať už se jedná o poskytnutí právní či psychologické pomoci, popř. zajištění přechodného ubytování.

Česká republika by se také mohla inspirovat slovenským zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje omezení spoluvlastnického práva z důvodu násilí. Podobná úprava by v České republice byla přínosem zejména při úpravě společného jmění manželů. Mohlo by tak dojít k omezení majetkových práv násilné osoby a tím ke zvýhodnění ohrožené osoby v rámci výkonu společného užívacího práva ke společnému bytu nebo domu.

Závěrem svých úvah o možnostech budoucí právní úpravy, považuji za nutné poukázat na to, že Česká republika je dle mého názoru zemí, kde je problematika domácího násilí regulována na solidní úrovni srovnatelné se západními právními úpravami. V současnosti půjde spíše o to, klást důraz jednak na obecnou informovanost veřejnosti a potenciálních obětí o prostředcích, které jsou právem regulované (institut vykazání, intervenční centra sloužící k pomoci obětem apod.) a které může oběť účinně využít a také na synchronizaci institucí, na které se oběť domácího násilí může obrátit, jako jsou Policie České republiky, sociální pracovníci, specializované poradny, intervenční centra, lékaři aj., aby oběti poskytli rychlou a koordinovanou pomoc.

Závěr

Domácí násilí - kdysi tabu, dnes světový fenomén, jenž obsadil horní příčky na pomyslném žebříčku problémů, které současná společnost označuje za závažné. Domácí násilí – kdysi soukromá záležitost, dnes otevřený problém, na který upozorňuje celá řada hnutí a který pomalu míří do jednacích sálů zákonodárců v jednotlivých zemích Evropy. Jejich cílem je především zlepšit postavení obětí a zajistit trestní postih pachatelů domácího násilí.

Vzhledem k tomu, že jakákoli násilná činnost, tedy i domácí násilí zasahuje do ústavním pořádkem garantovaných práv člověka, jako jsou právo na život, nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, právo na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti apod., je takové chování zcela nepřípustné a neomluvitelné a je tedy zejména úkolem státu, aby učinil potřebné kroky k potrestání pachatelů těchto činů.

S účinností zákona na ochranu před domácím násilím se spousta věcí změnila. Oběti už nemusejí zůstat s problémem samy. Zlepšila se hlavně legislativa a policisté dostali do rukou zbraň ve formě institutu vykázaní, který mohou bezprostředně zajistit bezpečí ohrožené osoby. Intervenční centra dále poskytnou veškerý poradenský servis a podporu v nejtěžších situacích. Dále je zde řada neziskových organizací, které nabízejí pomoc obětem a hlavně se začínají objevovat i organizace, které se věnují pachatelům, což bylo do současné doby asi největším problémem.

V teoretické části bakalářské práce jsem se zaměřil na vysvětlení základních pojmů souvisejících s domácím násilím, jaké jsou formy domácího násilí, protože mnoho lidí má představu, že násilí je pouze fyzické, případně psychické. Málo kdo však tuší, že může jít i o násilí sociální, ekonomické, emocionální či sexuální. Důležité je seznámení se znaky domácího násilí, abychom v případě, že se v našem okolí objeví problém, byli schopni rozpoznat, o co jde a dle možností poskytnout přiměřenou pomoc. Dále jsou v práci uvedeny nejčastější příčiny, z kterých může být domácí násilí páčáno. Jedna kapitola je věnována problematice domácího násilí na mužích a seniorech, protože mám za to, že větší část laické veřejnosti žije v přesvědčení, že oběti domácího násilí mohou být pouze ženy. Další kapitola potom pojednává o pomoci obětem domácího násilí, přibližuje činnost neziskových organizací a intervenčních center a dále pak popisuje práci Policie České republiky na místě incidentu a po incidentu. Poslední kapitola vybírá a přibližuje právní úpravu a řešení této problematiky v několika cizích státech a na základě toho práce uvádí několik návrhů de lege ferenda.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BURIÁNEK, J. a kol. *Domácí násilí na mužích a seniorech*. 1. vydání. Praha/Kroměříž: Triton, 2006, s. 81 ISBN 80-7254-914-6.
2. BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno: Computer Press, 2008. 176 s. ISBN 978-80-251-1786-6.
3. ČÍRTKOVÁ, L. *Domácí násilí: Kriminalistika*, 2006, roč. 39, č. 3. 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8
4. ČÍRTKOVÁ, L. a kol. *Domácí násilí: Přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002, 143 s. ISBN 80-86284-19-0.
5. KRÁLÍČKOVÁ, Z., DÁVID, R. *Rodinné bydlení a domácí násilí*. Právní fórum, 2008, č. 10, 520 s. ISSN 1214-7966.
6. MARTÍNKOVÁ, M., MACHÁČKOVÁ, R. *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí*. 1. vydání. Praha: Institut pro kriminologii, 2001. 193 s. ISBN 80-86008-98-3.
7. MARVÁNOVA-VARGOVÁ, B., POKORNÁ, D., TOUFAROVÁ, M. *Partnerské násilí*. Praha: Linde, 2008. 160 s. ISBN 80-86131-76-4.
8. STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. Brno: Novpress, 2009. 91 s. ISBN 978-80-7418-020-0.
9. ŠPATENKOVÁ, N. a kol. *Krizová intervence pro praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2004, 200 s. ISBN 978-80-247-2624-3.
10. VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. a kol. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 1. vydání. Praha: ProFem, o.p.s., 2004, 202 s. ISBN 978-80-903626-7-3.

10. VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. 2. vydání Praha: Profem, 2008, 160 s. ISBN 978-80-903626-7-3.
11. ZÁHORA, J. a kol. *Domáce násilie – nová prax a nová legislativa v Európe*. Bratislava: Bratislavská škola práva, 2008, 126 s. ISBN 978-80-88-931-96-6.

Elektronické zdroje

1. Reprezentativní výzkum o domácím násilí STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR [online]. 2006, [cit. 2012-01-10]. Dostupné z: <<http://stem.cz/clanek/1145>>.
2. Domácí násilí na seniorech [online]. 2012 [cit. 2012-01-08]. Dostupné z: <<http://www.domaci-nasili-seniori.sije.cz>>.
3. Senioři a domácí násilí [online]. 2012 [cit. 2012-01-09]. Dostupné z: <<http://www.idtbrno.cz/seniori-a-domaci-nasili>>.
4. MRÁZKOVÁ, Z. *Občanskoprávní řešení situace oběti domácího násilí* [online] 2012 [cit.2012-01-10] Dostupné z: <<http://www.viaiuris.cz>>.
5. Komentář k analýze dat „Vykázání / zákaz vstupu v ČR“ [online]2008 [cit.2012-01.03]. Dostupné z: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/statistiky/vykazani/zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/r161>>.
6. MÁTEL, A. *Právne prostriedky v SR a domáce násilie voči ženám* [online].2008, [cit.2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.andrejmatel.info/Texty/Charita/Matel_Pravne%20prostriedky%20v%20SR%20a%20DN.pdf>.
7. McWILIAMS, J. *Prístupy k problematike domáceho násilia vo Veľkej Británii* [online]. 2001, [cit.2012-02-15]. Dostupné z: <<http://www.pomocobetiam.sk/pdf/pristupyuk.pdf>>.

8. MARX, M. *Domáci násilí: Jak se tento problém snaží řešit ve Velké Británii* [online]. 2002, [cit.2012-02-17]. Dostupné z: <<http://www.blisty.cz/2002/8/19/art11344.html>>.

9. RŮŽIČKA, M. *Domáci násilí – Impulsy ze zahraničních trestně procesních úprav, návrhy de lege ferenda pro trestní právo* [online]. 2003, [cit.2012-02-20]. Dostupné z: http://www.ipravnik.cz/cz/clanky/trestni-pravo/txtexpression_dom%c3%a1c%c3%ad+n%c3%a1sil%c3%ad/art_3716/rbsearchsource_articles/domaci-nasili-impulsy-ze-zahranicnich-trestneprocenich-uprav-navrhy-de-lege-ferenda-pro-trestni-pravo.aspx.